

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล และเพื่อสำรวจความต้องการของครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล รวมทั้งลักษณะอื่นๆ ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยใช้

๑. แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองสำหรับใช้เป็นเครื่องมือสังเกตการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนระดับอนุบาล จำนวน ๔๔ โรงเรียน จาก ๓ สังกัด ในกรุงเทพมหานคร

๒. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือสอบถามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองในโรงเรียนอนุบาลที่ผู้วิจัยไปสังเกตการจัดกิจกรรมจำนวนอย่างละ ๑๐๐ คน ถามผู้ปกครองที่มีบุตรหลานกำลังจะเข้าเรียนชั้นอนุบาล ๑๐๐ คน และถามผู้ปกครองที่มีบุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลที่โรงเรียนอื่นๆ ในกรุงเทพมหานคร ๑๐๐ คน รวมเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ๔๐๐ คน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ ๑๒ เดือนมกราคม ถึงวันที่ ๑๓ เดือนมีนาคม ๒๕๒๔
ผลการวิจัย พบว่า

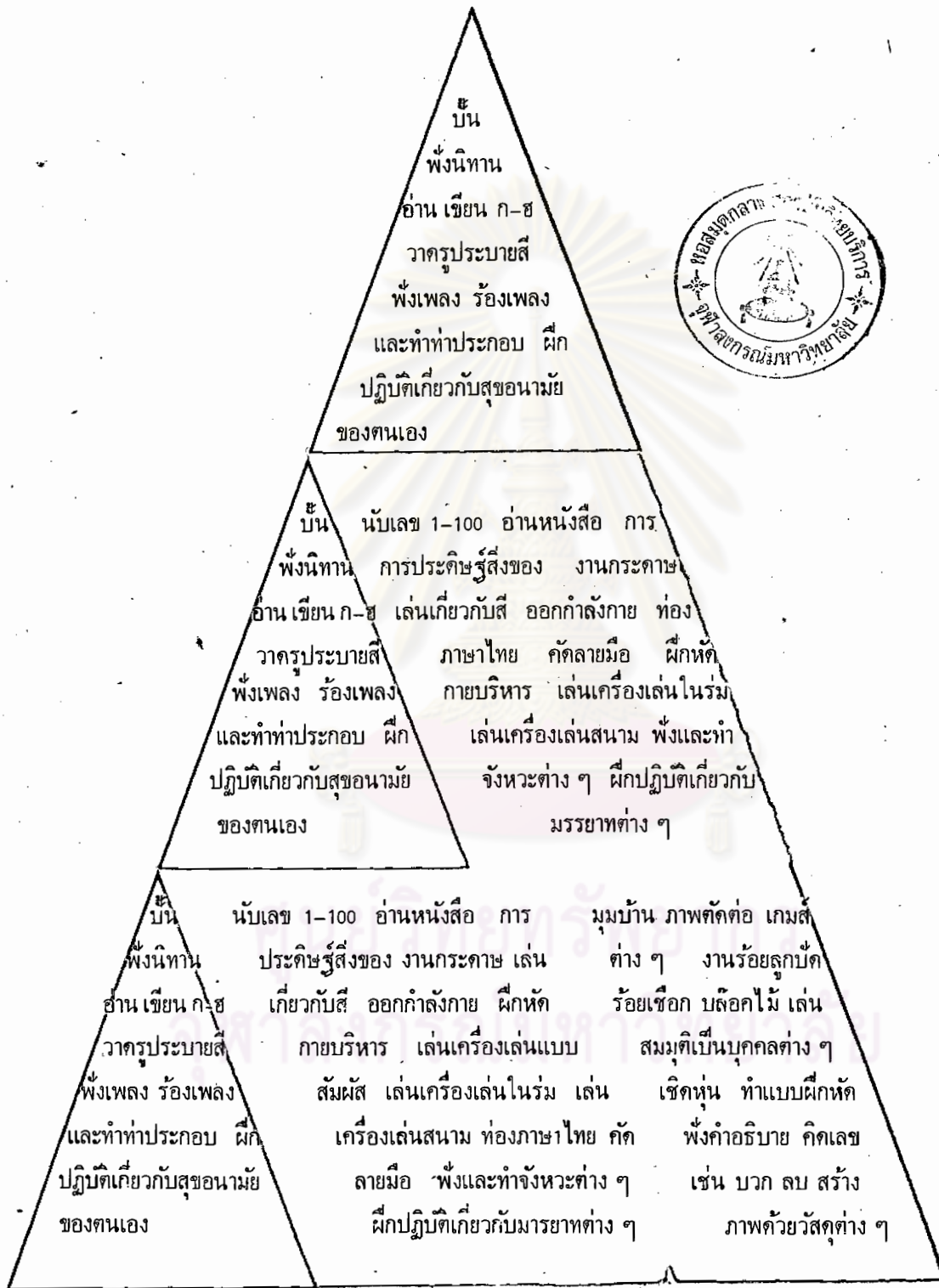
ก. กิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล

๑. จากแบบสังเกต

ก. กิจกรรมที่โรงเรียนทั้ง ๓ ประเภทจัด

พบว่า โรงเรียนทั้ง ๓ ประเภทจำนวนตั้งแต่ร้อยละ ๒๕ ขึ้นไป จัด ๓๑ กิจกรรม ร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปจัด ๒๐ กิจกรรม และร้อยละ ๗๕ ขึ้นไปจัด ๖ กิจกรรม จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ๔๔ โรงเรียน ดังแผนภูมิสรุปกิจกรรมต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 14 สรุปกิจกรรมที่สังเกตพบในโรงเรียนอนุบาลทั้ง 3 ประเภท

75% ขึ้นไป
6 กิจกรรม

50% ขึ้นไป
20 กิจกรรม

25% ขึ้นไป
31 กิจกรรม

จะเห็นว่ากิจกรรมในแผนภูมิที่ ๑๔ นี้ เมื่อจัดเข้าใน ๔ หมวดตามแนวคิดของ สโปเดค แล้ว พบว่า

กิจกรรม การปั่น การวาดรูประบายสี การเล่นเครื่องเล่นแบบสัมผัส การทำงานกระดาษ การประดิษฐ์ การเล่นภาพตัดต่อ ทำงานร้อย เล่นบล็อกไม้ และการสร้างภาพด้วยวัสดุต่างๆ เป็นกิจกรรมในหมวดการเล่นเครื่องเล่นแบบสัมผัส

กิจกรรมการให้เด็ก เล่นเครื่องเล่นสนาม ให้ฝึกหัดกายบริหาร และการออกกำลังกายกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมในหมวดการออกกำลังกาย

กิจกรรมการให้เด็กฟังนิทาน ให้ร้อง เพลงฟัง เพลง เล่นมุมบ้าน และการให้แสดงการ เล่นสมมติ เป็นกิจกรรมในหมวดการเล่นสมมติ

และกิจกรรมเกี่ยวกับเกม เป็นกิจกรรมในหมวดการเล่นเกมต่าง ๆ

ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้วพบว่า โรงเรียนทั้ง ๓ สังกัดจัดกิจกรรมในหมวดการเล่นเครื่องเล่นแบบสัมผัสมากที่สุด รองลงมา เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเล่นสมมติกิจกรรมการออกกำลังกาย และที่น้อยที่สุดเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเล่นเกมต่าง ๆ

ข: กิจกรรมที่โรงเรียนแต่ละประเภทจัด และไม่ได้จัดเลย คิดเป็นร้อยละร้อยได้แก่ (ดูตารางที่ ๑๑๘ ในภาคผนวก ค. ประกอบ)

๑) โรงเรียนประเภทรัฐบาล

จำนวนร้อยละ ร้อยจัดกิจกรรมตรงกัน ๔ ชนิด ได้แก่กิจกรรมการเล่านิทาน เล่นเครื่องเล่นแบบสัมผัส ฝึกหัดกายบริหาร ร้องเพลงฟัง เพลง และปฏิบัติสุขอนามัยเกี่ยวกับตนเอง และกิจกรรมที่ไม่จัดเลยมี ๑๒ ชนิด ได้แก่ กิจกรรมการเล่นกับน้ำ สนทนากับผู้ปกครอง อ่าน-เขียนคำเกี่ยวกับสังคม อ่าน-เขียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ทำแบบฝึกหัดลงสมุด อ่าน-ท่อง เกี่ยวกับบุคคลในชุมชน อ่านท่อง เกี่ยวกับสถานที่สำคัญ ท่อง A B C D และศัพท์ภาษาอังกฤษ แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ การฝึกหัดคิดเลขบวกแบบมีทศ ลบมากกว่า ๒ หลัก การคูณ และหาร

๒) โรงเรียนประเภทเอกชน ไม่จัดเลย ๓ ชนิดได้แก่ กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ อ่านเขียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ท่องสูตรคูณ และฝึกหัดคิดเลข คูณและหาร

๓) โรงเรียนประเภทสามัญและมูลนิธิ จัดกิจกรรมตรงกัน ๓ ชนิด ได้แก่ กิจกรรมการอ่านนิทาน วาดรูปบรรยายสีตามความคิดของเด็กและปฏิบัติสุขอนามัย เกี่ยวกับตนเอง กิจกรรมที่ไม่ได้จัดเลย มี ๑๓ ชนิด ได้แก่ กิจกรรมการเล่นกับน้ำ เล่นกับทราย อ่านเขียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เกมแข่งขันคิด อ่าน เขียน อ่านและท่อง เกี่ยวกับบุคคลในชุมชน อ่านและท่องเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ สะกดและอ่านคำ เกี่ยวกับมารยาทต่าง ๆ แปลจากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทย และจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ท่องสูตรคูณ ผูกหัดคิดเลข บวกมากกว่า ๒ หลัก บวกแบบมีทด -ลบมากกว่า ๒ หลัก การคูณและหาร

๒. จากการสอบถามครู (ดูตารางที่ ๔ ในบทที่ ๔ ประกอบ)

พบว่า โดยเฉลี่ยแล้ว กิจกรรมที่ครูจัดตามสภาพที่เป็นจริงนั้น ครูส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า

กิจกรรมในหมวดพลานามัยนั้น จัดให้แก่เด็กเป็นประจำทุกวัน

กิจกรรมในหมวดวิทยาศาสตร์ไม่ได้จัดเลย และ

กิจกรรมในหมวดอื่น ๆ นั้นจัดบ้างสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง

ข. ความต้องการของครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล

๑. จากการสอบถามครู เกี่ยวกับสภาพที่ต้องการ

ครูส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า โดยเฉลี่ยแล้ว

กิจกรรมในหมวดพลานามัยนั้น ครูต้องการให้จัดโดยสม่ำเสมอ

กิจกรรมในหมวดคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไม่จำเป็นต้องจัด

ส่วนกิจกรรมในหมวดอื่น ๆ ครูต้องการให้จัดบ้างเป็นบางเวลา

๒. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นในสภาพที่ต้องการของผู้ปกครองทั้ง ๓

ประเภท พบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน ๓๐ เรื่อง ไม่แตกต่างกัน ๗๗ เรื่อง

ดังต่อไปนี้ (ดูตารางที่ ๑๐-๑๖ ในบทที่ ๔ ประกอบ)

ก.) ผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังจะเข้าเรียนชั้นอนุบาล มีความเห็น

แตกต่างจากผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนที่สังกัดจำนวน

๔ เรื่อง

ข.) ผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังจะเข้าเรียนชั้นอนุบาล มีความเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองที่มีบุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอื่นๆ ๒ เรื่อง

ค.) ผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอื่นๆ มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังจะเข้าเรียนชั้นอนุบาล ๗ เรื่อง

ง.) ผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอื่นๆ มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองที่มีบุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนที่สังกัด ๑๖ เรื่อง

ค. ลักษณะอื่นๆ ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

๑. สภาพของโรงเรียนตามความเห็นของครู พบว่า

ก.) สภาพที่เป็นจริง

โดยเฉลี่ยแล้วครูมีความคิดเห็นต่อเรื่องอาคารสถานที่ นโยบายของโรงเรียน บุคลากร และการให้ความดูแลและบริการที่โรงเรียนจัด ในระดับพอใช้ได้

ข.) สภาพที่ต้องการ

โดยเฉลี่ยแล้วครูมีความเห็นต่อเรื่องนโยบาย และบุคลากรในระดับพอใจแล้วไม่ต้องปรับปรุง

แต่เรื่องอาคารสถานที่ และการให้ความดูแลและบริการที่โรงเรียนจัดนั้น ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่าควรปรับปรุงบ้าง

๒. เกณฑ์การเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองทั้ง ๓ ประเภท

ก.) เหตุผลที่ผู้ปกครองใช้สำหรับเลือกโรงเรียนให้แก่บุตรหลาน

เป็นลำดับที่ ๑ ได้แก่ โรงเรียนที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

ด้านที่ตั้งและอาคารสถานที่

อยู่ใกล้ถนนใหญ่ ใกล้บ้านหรือที่ทำงานของผู้ปกครอง

จัดตกแต่งบริเวณ ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาดและสวยงาม

มีห้องนอน ห้องอาหาร แยกเป็นสัดส่วนต่างหากจากห้องเรียน

ด้านนโยบายของโรงเรียน

๑๓๒

มีนโยบายที่เน้นการฝึกความพร้อม ฝึกการสังคม ฝึกการสังเกต
เปรียบเทียบ และเน้นให้เด็กช่วยตัวเองได้

มีนโยบายเน้นการอ่านเก่ง เขียนเก่ง และทำเลขเป็น และ

นโยบายที่เน้นให้เด็กรู้จักควบคุมตนเอง มีระเบียบวินัย

ด้านบุคลากร

จำนวนครูมีมากและครบชั้น

ครูใหญ่ ครู และพี่เลี้ยง จบอนุบาล และเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับ

เด็กอนุบาลมาแล้ว รวมทั้งนิยรักเด็กของครูใหญ่ ครู และพี่เลี้ยงด้วย

ด้านการให้ความดูแลและบริการที่โรงเรียนจัด

มีบริการความปลอดภัยในการรับ-ส่งเด็ก และให้รับเด็กกลับตอนเย็นได้

มีบริการเลี้ยงอาหาร ๓ มื้อ คือ อาหารกลางวันและอาหารว่าง

ทั้งเช้าและบ่าย

เก็บค่าเล่าเรียนปานกลาง เป็นรายภาค และมีบริการพอใช้ได้

ข.) เหตุผลที่ผู้ปกครองใช้สำหรับเลือกโรงเรียนเป็นลำดับที่ ๕

อันเป็นลำดับสุดท้ายได้แก่ เหตุผลเกี่ยวกับเรื่อง

ด้านขนาดของโรงเรียน ทั้งใหญ่ กลาง และเล็ก

ด้านบุคลากร

วุฒิของครูใหญ่ ครู พี่เลี้ยง และภารโรง

ด้านการให้ความดูแลและบริการที่โรงเรียนจัด

เกี่ยวกับเรื่องอาหารทั้งที่โรงเรียนมีไว้จำหน่าย และที่ให้ผู้ปกครอง

จัดหามาให้เด็กเอง

เครื่องเล่นสำหรับเด็ก

แพทย์และพยาบาลสำหรับดูแลเด็ก

การเก็บค่าเล่าเรียนเป็นปีละครั้ง รายเดือน และรายวัน และเก็บ

ค่าเล่าเรียนสูง แต่บริการดีเยี่ยม

อภิปรายผลการวิจัย

๑. กิจกรรมศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล และความต้องการของครู และผู้ปกครอง

ก. กิจกรรมที่พบว่าโรงเรียนทั้ง ๓ ประเภท จำนวนเกินกว่าร้อยละ ๒๕ จัดให้เด็กทำนั้นมี ๓๑ ชนิด ซึ่งเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกความพร้อม ๒๕ ชนิด และเป็นกิจกรรมที่เน้นเนื้อหาวิชาการ ๖ ชนิด (ดังรายละเอียดในแผนภูมิที่ ๑๔.)

ซึ่งแสดงว่า มีองค์ประกอบหลายอย่าง อันมีส่วนเอื้ออำนวยให้โรงเรียนทั้ง ๓ ประเภท สามารถจัดกิจกรรมจำนวน ๓๑ ชนิด ได้ถึงร้อยละ ๒๕ องค์ประกอบดังกล่าวน่าจะได้แก่

๑. ผู้บริหารมีความสนใจ มีความรู้ เกี่ยวกับการจัดอนุบาลดีพอ
๒. โรงเรียนมีอาคารสถานที่และอุปกรณ์เหล่านี้เพียงพอ
๓. นโยบายของโรงเรียนมีส่วนเอื้ออำนวยให้สามารถจัดได้
๔. อาจเป็นเพราะการบริหารการเงินคล่องตัวดี เพราะกิจกรรมบางอย่างต้องลงทุน เช่น กิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม บล็อกไม้

๕. เป็นผลมาจากการรณรงค์ของนักวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาอนุบาล (เช่น ศึกษาพิเศษ วิทยากร ครู อาจารย์ ที่มีหน้าที่ให้ความรู้แก่ครูอนุบาล) ในอันที่จะปรับปรุงครูอนุบาลให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๖. ครูมีความรู้ และมีเวลาพอตลอดจนมีความเข้าใจและเอาใจใส่ในกิจกรรมที่จะให้เด็กทำ

๗. ตารางกิจกรรมก็มีส่วนสำคัญ บางโรงเรียนที่พบไม่มีตารางจัดกิจกรรม ทำให้ไม่สามารถจัดได้ทั่วถึงทุกกิจกรรม แต่ในกลุ่มโรงเรียนทั้ง ๒๕% เหล่านี้ส่วนใหญ่มีตารางจัดกิจกรรมที่แน่นอน เพราะจากการสัมภาษณ์ครูเพิ่มเติมนอกเหนือจากการสังเกตพบว่ากิจกรรมที่จัดให้แก่เด็กทั้ง ๒๕% เหล่านี้ มักจะจัดในลักษณะจัดเป็นประจำทุกวันให้แก่เด็กทั้งชั้น จะมีเพียง ๓ กิจกรรมเท่านั้นที่จัดแก่เด็กเป็นรายบุคคล อันได้แก่กิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นแบบสัมผัส กิจกรรมการอ่านหนังสือ และกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม

กิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสัมผัส เช่น งานปั้น งานกระดาษ ฯลฯ จำเป็นต้องให้เด็กทำเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้ฝึกพัฒนาการกล้ามเนื้อ มือ ตา และความคิดของเด็กเป็นรายบุคคล

ส่วนกิจกรรมการอ่านหนังสือนั้นมักจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กทำงานอื่นๆ ที่ครุภัณฑ์หมายให้ทำเสร็จแล้ว ซึ่งบางแห่งจัดเป็นมุมหนังสือไว้ในห้องเรียน บางแห่งก็วางไว้บนโต๊ะครูสำหรับผู้ทำงานเสร็จเร็ว

และกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนามนั้น เท่าที่สังเกตพบโรงเรียนที่จัดกิจกรรมนี้มักเป็นโรงเรียนที่มีสนาม จึงจะมีเครื่องเล่นสนาม ส่วนโรงเรียนที่ไม่มีสนาม ก็มักจะมีเพียงชิงช้าคู่สำหรับเด็กนั่งกันคราวละหลายๆ คน เด็กมักจะเล่นได้เล่นเมื่อมาถึงโรงเรียนตอนเช้า และตอนเย็นระหว่างคอยผู้ปกครองมารับ และเป็นช่วงเวลาที่แดดไม่ร้อนจัด

จากแผนภูมิที่ ๑๔. เป็นที่น่าสังเกตว่าในจำนวน ๓๑ กิจกรรมที่พบนั้น มีกิจกรรมที่เน้นด้านวิชาการ อันส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเป็นอย่างมากคือ กิจกรรมการอ่าน การท่องภาษาไทย การอ่านและเขียน ก.-ข. การให้เด็กทำแบบฝึกหัดโดยเขียนลงสมุด การคัดลายมือและกิจกรรมการคิดเลข (บวก ลบ)

ซึ่งแสดงว่า ในขณะที่จัดกิจกรรมฝึกความพร้อมให้แก่เด็กนั้น โรงเรียนเหล่านี้ก็มีได้ทอดทิ้งกิจกรรมการอ่าน เขียน และคิดเลขด้วย ซึ่งบางกิจกรรมค่อนข้างยากเกินความสามารถเด็กระดับอนุบาลจะรับไหวได้ เพราะเป็นกิจกรรมที่เร่งสมองเด็กเกินไป ดังคำกล่าวของภิญโญ สาธร ที่ว่า "เด็กวัย ๓-๕ ปี ไม่ควรเน้นการให้ความรู้ ทางพุทธิศึกษามากเกินไป เพราะอาจกระทบกระเทือนความเติบโตทางสมองได้"^๑

นอกจากนี้กิจกรรมทางวิชาการทั้ง ๖ ประการดังกล่าวนี้ เด็กจะต้องได้ทำซ้ำอีกเมื่อขึ้นไปเรียนชั้นประถมศึกษาที่ ๑. ซึ่งอาจจะทำให้เด็กเบื่อการเรียน และเป็นการเสียเวลาเรียนโดยใช้เหตุตั้งผลการสรุปข้อค้นพบของกิติยวดี บุญชื้อ และคณะจากการทำวิจัยเรื่อง "การทดลองสอนชั้นอนุบาล"

^๑ ภิญโญ สาธร, หลักการศึกษ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภา, ๒๕๒๑)

การสอนในระดับอนุบาลศึกษาหรือระดับปฐมวัยนั้น ควรจะเป็นการสอนโดยมุ่งเน้น การฝึกความพร้อมด้านต่างๆ การปลูกฝังทัศนคติ การเสริมสร้างลักษณะนิสัย สุขนิสัย จรรยา มารยาท ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนาการทางกาย และสติปัญญา รวมทั้งพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม ฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด มีเหตุผล และช่วยตัวเองได้มากกว่าการมุ่งเน้นในด้านวิชาการ อันได้แก่การสอนอ่าน เขียน ทำเลข รวมทั้งการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นที่นิยมกันมากในปัจจุบัน เพราะเป็น การสูญเสียเปล่า กล่าวคือ เด็กที่ผ่านอนุบาลมาแล้ว อ่านออกเขียนได้ คิดเลขได้ พอมา เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาที่ ๑. ก็จะต้องเสียเวลาเรียนซ้ำทบทวนใหม่อีก อันอาจมี ผลทำให้เด็ก เรียน เกิดความเบื่อหน่ายไม่กระตือรือร้นต่อการ เรียนเท่าที่ควร^๑

แต่การที่โรงเรียนทั้ง ๒๔% เหล่านี้ยังจัดให้มีกิจกรรมที่เน้นการอ่าน เขียน คิดเลขอยู่นอกก็อาจเป็นเพราะ

๑. เป็นความต้องการของผู้ปกครองที่อยากให้ลูกเก่งตั้งแต่เล็กๆ เพราะ ผู้ปกครองบางคนอยากเห็นลูกอ่านออก เขียนได้ ตั้งแต่ก่อนขึ้นชั้นประถมปีที่ ๑

ซึ่งความเห็นของผู้ปกครองประเภทนี้ จะเห็นได้จากคำตอบของกลุ่มผู้ปกครอง ที่เลือกนโยบายเน้นให้เด็กอ่านเก่ง เขียนเก่ง คิดเลขเป็น เป็นลำดับที่ ๑ ดังคำกล่าว ของผู้ปกครองต่อไปนี้

"เพื่อเพิ่มความรู้ให้เด็ก"

"เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีของเด็ก จะได้ไปฝึกในคอนโต"

"เด็กฉลาดทันคน"

"ช่วยฝึกสมองเด็ก"

"เด็กเรียนเก่ง ได้รู้จักและเข้าใจในตัวหนังสือ"

"เป็นการฝึกทักษะขั้นพื้นฐานที่จะให้เด็กได้รู้จักค้นคว้าฝึกฝนให้มากขึ้น"

"เด็กตอนนี้กำลังมีความจำ"

"เพื่ออนาคตข้างหน้า"

^๑ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
เด็กปฐมวัยในประเทศไทย. มป.ท. ๑๐ มกราคม ๒๕๒๔ หน้า ๒๑.

"เพื่ออนาคตที่ดีของเด็ก"

"เพื่อจะได้สอบเข้าเรียนในโรงเรียนที่ดีๆ ได้"

"เป็นแนวทางให้เด็กเก่งขึ้นในวันหน้า"

"เป็นประโยชน์ต่อเด็กในการสอบเข้าเรียนต่อในชั้นสูงต่อไป"

"ฝึกให้รู้จักขยันในการเรียน"

"เด็กจะได้เรียนสำเร็จตามความตั้งใจของผู้ปกครอง"

๒. อาจเป็นเพราะนโยบายของโรงเรียนที่ต้องการเน้นให้เด็กเก่งทางด้านวิชาการ ตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อจะได้เป็นที่ชื่นชมของผู้ปกครอง และเพื่อเด็กจะได้สอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมากมาย ได้ โรงเรียนจะได้มีผู้นิยมนำบุตรหลานมาฝากเข้าเรียนมากยิ่งขึ้น

๓. อาจเป็นเพราะครูบางคนไม่ทราบจะสอนอะไร เนื่องจากเด็กวัยนี้ซุกซนมาก หากให้ทำงานห่าที่ค่อนข้างยากเด็กจะได้มีเวลานั่งเฉยๆ ทำงานนานๆ ครูจะได้พักเหนื่อยไปในตัว

๔. อาจเป็นที่ตัวเด็กเอง เด็กบางคนอาจจะพร้อมพอที่จะเรียนได้ ครูคิดว่าเด็กทุกคนพร้อมเหมือนกันหมดก็เลยสอนให้เด็กทำงานชนิดเดียวกัน เท่ากันทุกคน จึงทำให้เด็กที่ไม่พร้อมมีปัญหา

๕. อาจเป็นเพราะนโยบายด้านวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมปีที่ ๑ หลากๆ แห่งยังนิยมเปิดรับเด็กเข้าเรียนชั้นป.๑ โดยสอบคัดเลือกเด็กที่สามารถทำข้อสอบที่เน้นการอ่าน เขียน คิดเลขของโรงเรียนได้ ดังคำกล่าวของครูในโรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่งกล่าวว่า "โรงเรียนนี้จำเป็นต้องสอนการบวก การลบเลขตั้งแต่ ๑-๔ หลักขึ้นไป ให้รู้จักทดเป็นกระจายเป็น และทำเลขคูณง่ายๆ ได้บ้าง และจำเป็นต้องสอนให้สามารถอ่านหนังสือแบบเรียนภาษาไทยชั้นป.๑ ของกระทรวงได้ วิชาภาษาอังกฤษก็จำเป็น เด็กควรสามารถสะกดคำง่ายๆ ได้ เช่น cat อ่านว่า แคท แปลว่า แมว เพราะในข้อสอบของโรงเรียน ที่เด็กจะต้องไปสอบคัดเลือกเข้านั้น เป็นอย่างนี้ถ้าไม่สอน เด็กจะสอบเข้าไม่ได้ ปีที่ผ่านมาเด็กโรงเรียนนี้สอบเข้าได้เป็นที่ ๑ และสอบเข้าได้เกือบทุกคน ปีก่อนๆ ก็ประสบผลสำเร็จอย่างนี้"

ดังนั้น จึงอาจเป็นไปได้ว่า นโยบายการรับเด็กเข้าเรียนชั้นประถมปีที่ ๑. ของบางสังกัด และบางโรงเรียนก็เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ โรงเรียนอนุบาลจำเป็นต้องสอนอ่าน เขียน และคิดเลข ตามไปด้วย แม้แต่โรงเรียนประถมในสังกัดกรมสามัญ(เดิม) บางแห่งก็ถูกครูอนุบาลกล่าวหาด้วย

๖. อาจเป็นเพราะผู้ปกครองบางคนไว้วางใจครูมาก ครูจะสอนอะไร อย่างไรก็พอใจทั้งนั้น เพียงแต่ให้ลูกได้มีที่อยู่ ที่นอนตอนกลางวัน มีคนดูแลให้ เพื่อพ่อแม่จะได้ไปประกอบอาชีพ ได้ก็เป็นที่พอใจแล้ว

ข. กิจกรรมจากแบบสังเกตที่พบว่าโรงเรียนทั้ง ๓ ประเภทจำนวนเกินกว่าร้อยละ ๕๐ จัดให้แก่เด็กนั้นมีอยู่ ๒๐ ชนิด (โปรดดูรายละเอียดจากแผนภูมิที่ ๑๔ ประกอบ)

จากการสังเกตในแผนภูมิที่ ๑๔ พบว่ากิจกรรมที่จัดในกลุ่มโรงเรียน ๒๕% มีจำนวน ๓๑ กิจกรรมนั้น เมื่อขึ้นมาถึงกลุ่ม ๕๐% พบว่าหายไป ๑๑ กิจกรรม คงเหลือ ๒๐ กิจกรรมเท่านั้น

กิจกรรมที่หายไป ได้แก่ กิจกรรม

๑. มุมบ้าน
๒. ภาพตัดต่อ
๓. เกมต่างๆ
๔. งานร้อย
๕. บล็อกไม้
๖. เล่นสมมติต่างๆ
๗. เชิดหุ่น
๘. ทำแบบฝึกหัดลงสมุด
๙. ฟังคำอธิบาย
๑๐. คิดเลข
๑๑. สร้างภาพด้วยวัสดุต่างๆ

กิจกรรมทั้ง ๑๑ ที่หายไปนี้พบว่า เป็นกิจกรรมที่เน้นด้านวิชาการหายไป ๓ ชนิด คือ ทำแบบฝึกหัดลงสมุด ฟังคำอธิบาย และคิดเลข

ซึ่งทั้ง ๓ กิจกรรมนี้ เป็นกิจกรรมที่เน้นด้านวิชาการมากไม่เหมาะแก่เด็กวัยก่อนเรียน ที่ควรเตรียมความพร้อมมากกว่า

นักการศึกษา นักจิตวิทยา ทั้งหลายต่างลงความเห็น ว่า กิจกรรมเหล่านี้ไม่ควรจัดให้แก่เด็กวัยนี้ จะเป็นการเร่งเด็กเกินไปก่อนถึงวัยอันสมควร ดังคำกล่าวของนายแพทย์อวย เกตุสิงห์ ที่ว่า

ฉะนั้นการที่เราจะหักโหมให้เด็กเรียนหนังสือมากๆ ตั้งแต่เล็กจะเป็นการทำโทษกัน ตอนท้ายหรือเปล่าจึงเป็นเรื่องน่าคิด เกี่ยวกับสมองที่เมื่อยังมีความเห็น ๒-๓ ข้อ ผมใคร่เปรียบเทียบว่าสมองของเด็กอนุบาลนั้นเป็นดินเหนียวไม่ใช่ดินน้ำมัน อยากรีบเป็นอะไรก็ต้องรีบปั้นเสียก่อนตั้งดินยังไม่มอดู ถ้ารอจนแข็งแล้วก็ปั้นยากหรือปั้นไม่ได้

ในเรื่องเดียวกันนี้ หนังสือแนวการจัดประสบการณ์ระดับชั้นอนุบาลของกรมสามัญศึกษา ก็ไม่ปรากฏว่ามีกิจกรรมเหล่านี้อยู่เลย

ถ้าดูจากแผนภูมิที่ ๘, ๙ และ ๑๑ จะพบว่ากิจกรรมทั้ง ๓ เรื่องนี้ จัดมากที่สุดในโรงเรียนอนุบาลที่เอกชนเป็นเจ้าของ ที่จัดมากในโรงเรียนเอกชน อาจเป็นเพราะ

๑. ความสามารถของครู
๒. นโยบายของโรงเรียน
๓. ความสนใจ และความต้องการของผู้บริหาร
๔. ความต้องการของผู้ปกครอง

ซึ่งทั้ง ๔ ประการนี้ได้กล่าวแล้วในข้อ ก.

ส่วนกิจกรรมที่หายไปอีก ๘ ชนิดอันได้แก่ มุมบ้าน เกมต่างๆ งานร้อยบล็อกไม้ เล่นสมมติต่างๆ เชิดหุ่น และสร้างภาพด้วยวัสดุต่างๆ

การที่กิจกรรมเหล่านี้ต้องหายไปอีกในกลุ่มโรงเรียน ๕๐% นั้น อาจเป็นเพราะมีปัญหาบางประการ เช่น

๑. ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เพราะบางกิจกรรมต้องลงทุนบ้าง เช่น บล็อกไม้ หุ่นต่างๆ ฯลฯ

๒. ปัญหาเกี่ยวกับตัวกิจกรรมเอง บางอย่างอาจจะยาก หรือ ครูไม่รู้จักใช้จริงๆ ที่มีอุปกรณ์อยู่แล้ว เช่น อุปกรณ์ประกอบการเล่นเกมบางอย่าง

๓. นโยบายของโรงเรียนไม่เอื้ออำนวย เนื่องจากมุ่งแต่จะเน้นเฉพาะด้านการอ่าน การเขียนดังกล่าว

๔. สถานที่ในห้องเรียนไม่อำนวยความสะดวกเท่าที่ควร เช่น มีชุดเก้าอี้ที่ต่อกันกับโต๊ะยาว และให้เด็กนั่งโต๊ะละ ๖-๑๐ คนโดยไม่สามารถเคลื่อนย้ายเพื่อจัดมุมต่างๆ หรือจัดแปลงสภาพห้องให้เหมาะแก่การทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็กได้ บางแห่งห้องคับแคบเกินไป อากาศอับ ห้องมืดทึบเนื่องจากเป็นอาคารชั่วคราว เช่น ใต้ถุนบ้าน ใต้ถุนศาลาวัด เป็นต้น

๕. จำนวนเด็กอาจมากเกินไป ครูดูแลไม่ทั่วถึง ไม่สามารถจัดกิจกรรมเหล่านี้แก่เด็กได้

๖. ผู้ปกครองเห็นว่าไร้สาระ ดูแล้วเป็นการเล่น ซึ่งผู้ปกครองบางรายระบุมาในแบบสอบถามว่า "ให้เด็กมาเรียน ไม่ได้ให้มาเล่น" แต่กิจกรรมทั้ง ๘ นี้ตรงตามลักษณะกิจกรรมฝึกความพร้อมที่สไปเดค^๑ โคล์มบัค^๒ และนักการศึกษาอีกหลายๆ คนกล่าวไว้ว่าให้ประโยชน์แก่เด็กมากที่สุดหากทำไปก็คงจะด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

๗. กิจกรรมจากแบบสังเกตที่พบว่าโรงเรียนทั้ง ๓ ประเภทจำนวนเกินกว่าร้อยละ ๗๕ ขึ้นไป จัดให้แก่เด็กมี ๖ ชนิด เมื่อดูรายละเอียดในแผนภูมิที่ ๑๔ แล้วพบว่ากิจกรรมที่เคยจัดในกลุ่มโรงเรียนตั้งแต่ ๕๐% ขึ้นไป จำนวน ๒๐ กิจกรรมนั้น เมื่อมาถึงกลุ่ม ๗๕% พบว่าหายไป ๑๔ กิจกรรม จึงเหลือเพียง ๖ กิจกรรม ซึ่งได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

ฟังนิทาน

ปั้น

ร้องเพลง ฟังเพลง และทำท่าประกอบ

อ่าน เขียน ก.-ฮ

ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสุขอนามัยของตนเอง และ

วาดรูประบายสี

¹ Bernard Spodek, Teaching in The Early Years.

² Elinor schulman Kolumbus, Is it Tomorrow Yet.

จะเห็นว่ากิจกรรมที่คงเหลืออยู่เป็นกิจกรรมที่พบในโรงเรียนทั้ง ๓ สังกัดนี้ ล้วนแล้ว แต่เป็นกิจกรรมฝึกความพร้อม เพื่อให้เด็กพร้อมที่จะเข้าเรียนชั้นป.๑ ได้ทั้งสิ้น และที่กิจกรรม ทั้ง ๖ สามารถลงปฏิบัติได้ในโรงเรียนถึง ๗๕% ทั้ง ๓ สังกัดก็อาจเป็นเพราะว่า

๑. กิจกรรมเหล่านี้สามารถจัดได้ง่ายไม่ต้องลงทุนสูง

๒. จำนวนนักเรียนมีมาก มีครูดูแลนักเรียนเพียงคนเดียว ดังนั้น ถ้าได้กิจกรรม เหล่านี้ไปช่วย จะทำให้ครูปกครองควบคุมดูแลเด็กได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ อูหมพร ทองอุไทย ที่กล่าวว่า การศึกษาของเด็กมีปัญหาเกี่ยวกับขาดแคลนจำนวนครู ขาดอุปกรณ์ และเครื่องใช้ต่างๆ แม้นอก.ท.ม.^๑ เมื่อขาดอุปกรณ์ก็ต้องเสียดมาใช้กิจกรรมที่สามารถจัดได้ ง่ายเหล่านี้มาแทน

นอกจากนี้ กิจกรรมทั้ง ๖ นี้โดยเฉพาะกิจกรรมการฟังนิทาน ร้องเพลง และฝึกปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขอนามัยของตนเองของเด็ก ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการ สภาการศึกษาแห่งชาติ เรื่อง การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ปี ๒๕๒๒ ซึ่งพบว่า

"กิจกรรมต่างๆ ที่ศูนย์จัดให้เด็กใน ๑ สัปดาห์ ส่วนใหญ่คล้ายกันคือ เรียนหนังสือ ร้องเพลง และเล่นนิทาน เล่น นอน รับประทานอาหารกลางวันและอาหารว่าง ฝึกสุขนิสัยต่างๆ"^๒

กิจกรรมการเล่านิทาน รายละเอียดจากการสังเกตพบว่า กิจกรรมการเล่านิทานนั้น จัดมากที่สุด ในโรงเรียนประเภทรัฐบาล/และประเภทที่สมาคมและมูลนิธิสนับสนุนจัดมากที่สุดถึง ร้อยละร้อย (ทุกโรงเรียนใน ๒ สังกัดจัด) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่ยุ่งยากแก่การ เตรียมตัวของครู ทั้งในด้านการเตรียมเรื่องอุปกรณ์และสถานที่ เพียงแต่หาเรื่องง่ายๆ ไม่ซับซ้อน มาเล่าให้เด็กฟังก็ใช้ได้ หรือเล่าจากภาพที่เห็น หรือวาดประกอบเรื่องก็ทำได้สะดวกและธรรมชาติ ของเด็กก็ชอบนิทานอยู่แล้ว

^๑อูหมพร ทองอุไทย "การศึกษาในระบบโรงเรียน" วารสารการศึกษาแห่งชาติ (กุมภาพันธ์-มีนาคม ๒๕๒๔), หน้า ๒๐.

^๒คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, รายงานผลการวิจัยการจัดศูนย์เด็ก ก่อนเข้าเรียนในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, ๒๕๒๒), หน้า๓๕-๓๖

ส่วนในโรงเรียนเอกชนที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมนี้ถึงร้อยละร้อยได้อาจเป็นเพราะต้องแบ่งเวลาไปให้กับการสอน อ่าน เขียนตั้งกล่าวแล้ว และอาจจะมีเลขและภาษาอังกฤษเพิ่มเข้ามาด้วย เพื่อให้ทันตามหลักสูตร และนโยบายของโรงเรียน และบางครั้งอาจต้องทุ่มเทเวลาเพื่อควาวิชาแก่เด็ก ช่วยในการสอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงต่างๆ อีก จึงไม่มีเวลาจะแบ่งให้กับการเล่านิทานมากนัก

นอกจากนี้ ยังสังเกตพบว่าการจัดการเล่านิทานนี้มักจะมีจัดในลักษณะครูเล่าให้เด็กฟังพร้อมกันทั้งชั้น มีทุกวัน เป็นประจำ ซึ่งครูอาจสอดแทรกข้อคิดทางศีลธรรมจรรยาลงไปด้วย

สำหรับโรงเรียนประเภทสมาคมนั้นส่วนใหญ่แล้วเวลาที่จัดไม่แน่นอน สุดแต่ผู้สอนจะสะดวกยกเว้นในโรงเรียนสถานศึกษานานาชาติและสมาคม Y.M.C.A. ที่จัดเป็นประจำและมีอุปกรณ์อื่นๆ ประกอบขณะเล่า เด็กนั่งฟังเป็นกลุ่มๆ หน้าตายิ้มแย้ม และสนทนาโต้ตอบกับครูเป็นครั้งคราว จากคำถามความความคิดเห็นของครู โดยเฉลี่ยแล้วครูส่วนใหญ่ต้องการให้จัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นบางเวลา

ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองทั้ง ๓ ประเภทต่อกิจกรรมการเล่านิทานพบว่า ผู้ปกครองทั้ง ๓ ประเภทมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อทดสอบดูความแตกต่างกันแล้วพบว่า ผู้ปกครองประเภทที่มีบุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอื่นๆ และผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนที่ไปสังเกตมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังจะเข้าเรียนชั้นอนุบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

เมื่อพิจารณาค่าของคะแนนเฉลี่ยพบว่า ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอื่นๆ และผู้ปกครองที่บุตรหลานเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนที่สังเกต ต้องการให้จัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นบางเวลา โดยเฉลี่ยแล้วสูงกว่าความเห็นของผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังจะเข้าเรียนชั้นอนุบาล

ซึ่งแสดงว่า กิจกรรมการเล่านิทานนี้เป็นกิจกรรมที่สมควรได้รับการส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นอีก เพราะผู้ปกครองเองก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกับครู ว่าต้องการให้จัดกิจกรรมนี้เป็นบางเวลาเช่นกัน ทั้งนี้เพราะทุกๆ ฝ่ายอาจเห็นว่านิทานเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์สำหรับเด็กมาก ดังคำกล่าวของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, ลัดดา นิลมะณี, บลุ่ม และ เพ็ญเจท์ ที่กล่าวถึงประโยชน์ของนิทานว่า

๑. ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ของเด็ก
๒. ช่วยให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๓. ช่วยฝึกทักษะและพัฒนาการทางภาษา
๔. เป็นสื่อถ่ายทอดคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ไปสู่ตัวเด็ก

เพราะธรรมชาติของเด็กชอบเลียนแบบ

๕. เป็นสื่อสำหรับช่วยสอนเนื้อหาวิชาการให้ง่ายและเหมาะสมแก่เด็กมากขึ้น เช่น สอนให้รู้จักตัวพยัญชนะโดยผ่านจากการเล่านิทาน เป็นต้น
๖. ช่วยชดเชยสิ่งที่เด็กขาดในชีวิตจริงให้ครบบริบูรณ์ หรือเพิ่มเติมได้จากกิจกรรมการเล่านิทาน

กิจกรรมการปั้น

จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนจำนวนมากที่สุด จัดให้เด็กปั้นเป็นประจำทุกสัปดาห์ ยกเว้นโรงเรียนในประเภทเอกชนและสมาคม จัดให้มีกิจกรรมการปั้นตามสะดวก

ในโรงเรียนเอกชนบางแห่งที่สังเกตพบจะให้เด็กปั้นก็ต่อเมื่อเด็กร้องไห้แง เพื่อยุติการร้องไห้ของเด็กเท่านั้น และเวลาที่เหลือมักจะให้เด็กอ่านและเขียน

จากรายละเอียดของการสังเกตตามโรงเรียนต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่ให้เด็กปั้นด้วยดินน้ำมันมากที่สุด ปั้นแป้งมีเพียง ๒-๓ แห่งเท่านั้น

จากการสอบถามความคิดเห็นของครูโดยเฉลี่ยแล้วพบว่า ครูมีความเห็นว่าในสภาพที่เป็นจริงครูได้จัดกิจกรรมการปั้นนี้อยู่แล้วสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง และในสภาพที่ต้องการครูก็ยังคงต้องการให้เด็กทำกิจกรรมนี้ต่อไปเหมือนเดิม

การที่โรงเรียนตั้งแต่ ๗๕% ขึ้นไปจัดให้มีกิจกรรมการปั้นอาจเป็นเพราะมองเห็นประโยชน์ของการปั้น ที่มีต่อการเตรียมความพร้อม เพื่อฝึกการเขียนของเด็กเมื่อเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา ๑. ดังคำกล่าวของ ราศี ทองสวัสดิ์ ซึ่งกล่าวในการประชุมผู้ปกครอง นักเรียนชั้นเด็กเล็กของโรงเรียนประถมทวีธาภิเศกว่า การปั้นสำคัญมากจะช่วยให้เด็กได้ฝึกและพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรงและหยิบจับสิ่งของได้ดียิ่งขึ้น ยิ่งดินน้ำมันก้อนโต ยิ่งพัฒนากล้ามเนื้อได้มากยิ่งขึ้น แต่ถ้าก้อนเล็กจะพัฒนาได้เพียงกล้ามเนื้อย่อยๆ ส่วนปลายนิ้วเท่านั้น

ดังนั้น ครูส่วนใหญ่ที่ผ่านการอบรมแล้วมักจะมองเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมทางด้านกล้ามเนื้อมือ จึงได้จัดให้มีกิจกรรมการปั้นดังกล่าวดังนี้

กิจกรรมวาดรูประบายสี

จากการสังเกตพบว่า กิจกรรมการวาดรูประบายสีนั้นจัดในโรงเรียนประเภทที่สามาคม และมูลนิธิศันสน์ถึงร้อยละร้อย รองลงมาเป็นโรงเรียนเอกชน จัดประมาณร้อยละ ๕๐ และที่น้อยที่สุดเป็นโรงเรียนรัฐบาล ประมาณร้อยละ ๗๔

การที่กิจกรรมวาดรูประบายสี จัดในโรงเรียน ๓ ประเภทตรงกันถึงร้อยละ ๗๔ ขึ้นไปนั้นอาจเป็นเพราะ

๑. กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานที่ครูส่วนใหญ่เคยผ่านประสบการณ์มาแล้ว ก็ย่อมจะสอนเด็กได้

๒. อุปกรณ์ ประกอบการทำกิจกรรมก็หาง่าย ราคาไม่แพงนัก

๓. ผู้ปกครองสนับสนุน

๔. เด็กๆ ชอบ จากการสังเกตเมื่อให้วาดรูประบายสี เด็กมักจะนั่งทำกันอย่างสนุกสนานไม่ค่อยลุกจากที่เดินไปแกลังกัน เหมือนขณะที่ครูให้เด็กทำกิจกรรมฝึกหัดการบวกและลบ เลข หรืออ่าน เขียน

๕. อาจเป็นเพราะนโยบายของโรงเรียน

๖. ครูและผู้บริหารเห็นประโยชน์ของกิจกรรมวาดรูประบายสีดี

คณะกรรมการจัดทำคู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนเกณฑ์บังคับได้ระบุว่า กิจกรรมนี้เป็นประโยชน์แก่เด็กมาก เพราะเป็นกิจกรรมการเล่นประเภทการเล่นสร้างสรรค์และจินตนาการ และยังตรงกับทฤษฎี นันทนาการ (Recreation Theory) ที่ช่วยบรรเทาและผ่อนคลายความตึงเครียดแก่เด็กด้วย และยังเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้การสอนเขียนคำเนิ่นไปด้วยดีเมื่อเด็กเข้าเรียนในชั้นประถมปีที่ ๑

นอกจากนี้ คณะผู้จัดทำหนังสือ ยังกล่าวอีกว่ากิจกรรมการวาดรูประบายสี เป็นการช่วยทำให้เด็กได้แสดงออกด้านความรู้สึกนึกคิดที่เด็กไม่สามารถพูดออกมาเป็นคำพูดได้ และการขีด เขียน นั้นถือเป็นลำดับขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นแรกของเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่ขั้นสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) และขั้นความเป็นจริง (Real Stage) ซึ่งเด็กจะวาดสิ่งที่เขาได้พบเห็น

และสนใจ รายละเอียดของภาพ ได้ถูกต้องตามความเป็นจริงมากขึ้น^๑

สรุปความคิดเห็นของครู โดยเฉลี่ยแล้วครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ในสภาพที่เป็นจริง นั้นครูได้จัดกิจกรรมวาดภาพระบายสีอยู่บ้างแล้วสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง และครูแสดงความคิดเห็น ในสภาพที่ต้องการว่าควรจัดบ้างเป็นครั้งคราว ซึ่งหมายความว่าครูพอใจในกิจกรรมการวาดภาพ ระบายสีอยู่แล้วจึงจัดเป็นประจำ และพอใจที่จะทำกิจกรรมนี้ต่อไปเป็นครั้งคราวสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้งเหมือนเดิม

ส่วนผู้ปกครองทั้ง ๓ ประเภทได้แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมวาดรูประบายสี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ เมื่อทดสอบความแตกต่างของผู้ปกครองแต่ละประเภทแล้ว พบว่า ผู้ปกครองที่บุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอื่นๆ แสดงความคิดเห็นโดยเฉลี่ยว่า ควรจัดกิจกรรมนี้ เป็นบางเวลา สูงกว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังเรียน ชั้นอนุบาลในโรงเรียนที่ผู้วิจัยไปสังเกตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

ซึ่งแสดงว่า ทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความเห็นว่าควรจัดกิจกรรมวาดภาพระบายสี ให้แก่เด็กอนุบาล

ซึ่งนับว่าเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกับทฤษฎีของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัย เรียนอย่างยิ่ง เพราะกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มุ่งเตรียมความพร้อมให้เด็กได้รับพัฒนาการทั้งด้าน ภาย อารมณ์ สังคม และความคิดสร้างสรรค์ ดังที่นักทฤษฎีทั้งหลาย เช่น แนวคิดของ Gesell ที่เห็นว่า การวาดภาพเป็นพฤติกรรมทางการปรับตัวของเด็ก ซึ่งรวมถึงการเชื่อมโยงประสาท สัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในการกระทำสิ่งต่างๆ เช่น การลั่นระฆัง การวาดภาพ เป็นต้น

กิจกรรมการเรียน อ่าน เขียน ก - ๒

จากการสังเกตพบว่า กิจกรรมนี้จัดมากที่สุดโรงเรียนประเภทสมาคม รองลงมา เป็นเอกชน และรัฐบาลจัดน้อยที่สุด (ดูแผนภูมิที่ ๖ ในบทที่ ๔ ประกอบ)

^๑กรมสามัญศึกษา, หน่วยศึกษานิเทศก์, คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๒๑๒-๒๓๐.

โรงเรียนที่จัดกิจกรรมนี้ส่วนใหญ่จัดให้เด็กเรียนเป็นประจำทุกวัน

โรงเรียนที่ไม่จัดเลยส่วนใหญ่มักเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชนที่มีชาวต่างประเทศเป็นผู้ดำเนินการ

ส่วนในโรงเรียนรัฐบาลที่จัดนั้น มักจะให้เรียนโดยผ่านจากกิจกรรมการเล่น เป็นสำคัญ เช่น เล่นเป็นนิทานเพื่อนำมาสู่ตัว ก ให้ระบายสีตัว ก โดยสอนทีละตัวบ้าง สอนเป็นกลุ่มพยัญชนะที่รูปร่างคล้ายกัน จากง่ายไปยากบ้าง

ส่วนโรงเรียนเอกชนของไทยส่วนใหญ่มักให้เด็กเรียนโดยอ่านและเขียน และทำลงในสมุดแบบฝึกหัดที่ครูกำหนดให้ใช้เป็นส่วนมาก และเด็กมักจะต้องทำการบ้านเกี่ยวกับการคัด ก - อ แทบทุกโรง โดยครูจะเขียนตัวพยัญชนะไว้ที่มุมบนกระดาษข้างซ้ายแล้วให้เด็กคัดตาม

ซึ่งในกิจกรรมนี้ จากการสังเกตพบว่า ถ้าเด็กคนใดคัด เขียนไม่ได้ ครูจะช่วยจับมือสอนให้เป็นรายบุคคล

บรรยากาศของห้องเรียนแบบนี้พบว่า คนที่ทำงานเสร็จเร็วจะเที่ยวลูกเดินไปคุยเพื่อนบ้าง เข้าหาเพื่อนบ้าง คนที่ทำไม่ได้ก็ร้องไห้ หรือไม่ก็นั่งลงเล่นกับพื้น คนไหนทำได้ดีถ้าครูชมก็ยิ้มแฉ่ง ตั้งใจคัด เขียนจนไม่ยอมลุกจากที่ ดูแล้วเป็นบรรยากาศที่ค่อนข้างวุ่นวาย เด็กไม่ค่อยมีความสุขเท่าที่ควร บางโรงครูต้องถือไม้เรียวที่ห้าด้วยไม้ไผ่กำกับไว้ป้องกันการลุกจากที่ของเด็ก

กิจกรรมการสอนอ่านเขียนนี้ ถ้าสอนโดยเพียงแต่ให้เด็กรู้จักสังเกต เรียงชื่อ

ออกเสียงถูก สามารถเปรียบเทียบได้ว่าพยัญชนะตัวใดเหมือนกันต่างกันแค่ไหน ก็น่าจะพอเพียงสำหรับการฝึกความพร้อมของเด็กในขั้นนี้

ส่วนกรณีที่ยังจับหรือจับมือเขียน ให้อ่านให้ท่องและให้จำตัวให้ได้นั้น นับว่าเป็นกิจกรรมที่กลายเป็นเน้นการสอนอ่านเขียนแก่เด็กมากขึ้นโดยไม่จำเป็นอาจทำให้เด็กขาดความสุข เพื่อไม่ชอบการเรียน และอาจเกลียดโรงเรียน มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนในภายหลัง

การทำให้เด็กขาดความสุขเช่นนี้ตามทฤษฎีของฟรอยด์ และ ฮีริคสัน เชื่อว่าจะทำให้เด็กกลายเป็นคนขาดความมั่นใจเมื่อเด็กโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ถ้าความรู้สึกนี้รุนแรงมาก อาจมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางอารมณ์และสังคม ดังนั้นจึงไม่ควรเร่งเด็กในวัยนี้มากจนเกินไปนัก ควรจะดูความสามารถของเด็กแต่ละคนจะเหมาะกว่า ใครทำได้ ก็ให้ทำ ใครยังทำไม่ได้ก็ควรเพียงแต่ฝึกการสังเกต เปรียบเทียบระบายสีตัวพยัญชนะ

ตัวเหล่านี้ไปก่อน เมื่อเด็กพร้อม เด็กจะสามารถเขียนได้เอง และเด็กจะเกิดความภาคภูมิใจ ที่ทำได้สำเร็จด้วยตนเอง จะเป็นการสร้างความมั่นใจแก่เด็กยิ่งขึ้น และโดยเฉพาะกิจกรรม ประเภทที่เด็กจะได้เรียนรู้อยู่แล้วเมื่อเข้าเรียนในชั้นป.๑ ถ้ารีบสอนเสียตั้งแต่เด็กอยู่ชั้นอนุบาล จะทำให้เสียเวลาของการฝึกความพร้อมอันมีประโยชน์ต่อตัวเด็กโดยตรงไปโดยไม่จำเป็น

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครอง ๓ ประเภทต่อกิจกรรมการอ่านเขียน ก -ฮ นี้ พบว่า ผู้ปกครองทั้ง ๓ ประเภทมีความเห็นอย่างไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพบว่า ผู้ปกครองทั้ง ๓ ประเภทเห็นว่าควรจัดกิจกรรม นี้เป็นบางเวลา แสดงว่าผู้ปกครองยังอยากให้ลูกได้เรียนอ่าน เรียนเขียนอยู่อย่างเต็ม ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสภาพการศึกษาแห่งชาติ^๑ จันทนา เจริญดำรงค์^๒ และ สุธี ฤกษ์สุภสมพล^๓ ที่พบว่าแม้ผู้ปกครองจะสนับสนุนนโยบายที่เน้นการเตรียมความพร้อมแก่เด็ก ก็ยังอยากให้เด็กได้อ่านเขียนด้วย

โดยเฉพาะผลการค้นพบของ สุธี พบว่า ผู้ปกครองให้ความคิดเห็นต่อนโยบาย การจัดการ การเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลที่มุ่งเตรียมความพร้อมว่า นอกจากจะมีผลดีที่ทำให้เด็กรัก โรงเรียน ได้รับการพัฒนาการทุกด้านทั้ง ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจแล้ว ในด้านผลเสียของผู้ปกครองได้ให้เหตุผลเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้ปกครองเกรงว่า เด็กจะเรียนไม่ทันเด็กโรงเรียนอื่น เด็กอาจมีเขี้ยวในกรณีที่มีการเปรียบเทียบกับเด็กอื่น ไม่สนใจผู้ปกครอง ผู้ปกครองวิตกกังวลกลัวว่าลูกจะเรียนไม่เก่งเท่าคนอื่น เป็นต้น

^๑สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ในประเทศไทย. หน้า ๓๔

^๒จันทนา เจริญดำรงค์, "ความคิดเห็นของบิดามารดาและผู้ปกครองเด็กอนุบาล โรงเรียนอนุบาลสามเสนที่มีต่อการจัดและดำเนินการศึกษาในระดับอนุบาล".

^๓สุธี ฤกษ์สุภสมพล, "ความคิดเห็นของพ่อแม่ที่ส่งเด็กเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาล ที่มุ่งจัดการศึกษาทางด้านการเตรียมความพร้อม

กิจกรรมเกี่ยวกับสุขอนามัยของตนเอง

กิจกรรมการให้เด็กปฏิบัติเกี่ยวกับสุขอนามัยของตนเอง เช่น การให้เด็ก มีนิสัยรักความสะอาด เกี่ยวกับการล้างมือ การชำระตนเอง เป็นต้น

กิจกรรมประเภทนี้จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนประเภทรัฐบาลและประเภทสมาคมและมูลนิธิสนับสนุนจัดถึงร้อยละร้อย ส่วนโรงเรียนประเภทเอกชนนั้นจัดรองลงมาในระดับร้อยละ ๘๐ ซึ่งก็นับว่าจัดในระดับเกินกว่าร้อยละ ๗๐ ทุกประเภทโรงเรียน

โรงเรียนส่วนใหญ่ที่จัดมักจะเน้นให้เด็กปฏิบัติทุกคน เป็นประจำทุกวัน

เมื่อถามความคิดเห็นของครู พบว่าในสภาพที่เป็นจริงนั้น โดยเฉลี่ยแล้วครูจัดอยู่แล้วเป็นประจำทุกวัน และในสภาพที่ต้องการครูแสดงความคิดเห็นว่าควรจัดโดยสม่ำเสมอ

และเมื่อถามความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองทั้ง ๓ ประเภทแสดงความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

จากการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นพบว่า ผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังเรียนชั้นอนุบาลในโรงเรียนอื่นๆ แสดงความคิดเห็นว่าควรจัดกิจกรรมนี้โดยสม่ำเสมอ แต่กลุ่มผู้ปกครองประเภทที่บุตรหลานกำลังเรียนในโรงเรียนที่สังเกตมีความเห็นว่า ควรจัดบ้างเป็นบางเวลา

แสดงว่ากิจกรรมการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสุขอนามัยของเด็กนี้เป็นสิ่งสำคัญ ที่ทั้งครู

ผู้ปกครอง ต่างเห็นด้วยว่าควรจัด ซึ่งผลการค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสภาการศึกษาแห่งชาติ ที่พบว่า เป็นกิจกรรมที่ศูนย์ในทุกสังกัดจัดให้แก่เด็กถึง ๗.๘๒% โดยเฉพาะศูนย์ที่สังกัดกรมอนามัยจัดมากกว่าศูนย์อื่นๆ

ซึ่งกิจกรรมนี้จะมีส่วนในการสร้างและหล่อหลอมให้เด็กมีนิสัยที่ดีเมื่อโตขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อีริคสัน และ ฟรอยด์ และคนอื่นๆ ที่เน้นว่าการสร้างนิสัยเด็กนั้นต้องสร้างตั้งแต่เด็กยังเล็กๆ จึงจะได้ผล

กิจกรรมเกี่ยวกับการร้องเพลง ฟังเพลง และแสดงท่าทางประกอบ

จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนทั้ง ๓ ประเภทจัดเกินกว่าร้อยละ ๗๕ (ดูแผนภูมิที่

๑๒ ประกอบ)

โรงเรียนส่วนใหญ่จัดเป็นประจำทุกสัปดาห์ จัดรวมๆ ให้แก่เด็กทั้งชั้น

โรงเรียนประเภทสมาคมและมูลนิธิมักจัดให้แก่เด็กไม่แน่นอน แต่จัดตามสะดวก

ของครู

จากการสอบถามครู โดยเฉลี่ยแล้วครูมีความเห็นว่า ในสภาพที่เป็นจริงนั้นครูจัดอยู่บ้างสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง และในสภาพที่ต้องการครูมีความเห็นว่าควรจัดบ้าง

เป็นบางเวลา

ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองนั้นพบว่า ไม่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาค่าของคะแนนโดยเฉลี่ยแล้ว พบว่า ผู้ปกครองทั้ง ๓ ประเภทแสดงความเห็นโดยเฉลี่ยว่าควรจัดบ้างเป็นบางเวลา ซึ่งหมายถึงสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้งนั่นเอง

ซึ่งผลจากการสังเกต สอบถามครู และผู้ปกครอง นี้สอดคล้องกันว่าควรจัดกิจกรรมนี้

และการที่กิจกรรมนี้พบมากในโรงเรียนทั้ง ๓ สังกัดตรงกัน ถึงเกินกว่าร้อยละ ๗๕

นั้นอาจเป็นเพราะ

๑. ทุกฝ่ายรวมความถึง ครู ผู้ปกครอง นักเรียนชอบและพอใจกิจกรรมนี้มาก
๒. เป็นกิจกรรมที่ครูทำได้ไม่ยาก
๓. ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ประกอบมาก
๔. การลงทุนไม่สูงนัก
๕. ผู้ปกครองนิยม

จากกิจกรรมทั้ง ๖ ที่พบว่าจัดในโรงเรียนทั้ง ๓ ประเภทเกินกว่าร้อยละ ๗๕ นี้ แสดงว่าเป็นรูปแบบกิจกรรมที่นิยมจัดอยู่ในระดับสูง อันเป็นกิจกรรมที่พึงประสงค์ เนื่องจากสอดคล้องกับทฤษฎีการฝึกความพร้อมของนักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญการอนุบาลทั้งหลาย และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของนักวิจัยดังได้กล่าวมาแล้ว อาทิเช่น กิติยวดี บุญชื้อ และคณะ รวมทั้งคณะกรรมการการสภาการศึกษาแห่งชาติ

ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ที่หายไปถึง ๑๔ กิจกรรมนั้น (ดูแผนภูมิที่ ๑๔ ประกอบ)

ได้แก่ กิจกรรมการนับ การเล่นเกมเครื่องเล่นแบบสัมผัส อ่านหนังสือ งานกระดาษ เล่นเกี่ยวกับสี เล่นเครื่องเล่นสนาม ประดิษฐ์ของเล่นของใช้จากวัสดุต่างๆ การฝึกหัดกายบริหาร เล่นเครื่องเล่นในร่ม ท่องภาษาไทย กัดลายมือ การฟังและทำจังหวะต่างๆ และกิจกรรมฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับมารยาทต่างๆ

จะเห็นว่ากิจกรรมทั้ง ๑๔ นี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่พึงประสงค์ที่ควรจัดสำหรับเด็กอนุบาลทั้งสิ้น แต่ที่ไม่สามารถจัดได้ และหายไปในกลุ่มโรงเรียนระดับ ๗๔% ก็อาจเป็นเพราะมีปัญหาหลายๆ ประการ เช่น

- ๑. ปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ผู้ดำเนินการขาดเงินเพื่อซื้ออุปกรณ์ประกอบกิจกรรมต่างๆ และขาดเงินเพื่อจ้างครูที่มีวุฒิ
- ๒. ปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ เพื่อจัดกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม และกิจกรรมการออกกำลังกายกลางแจ้ง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กมาก
- ๓. ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้บริหาร ไม่สนับสนุน
- ๔. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ไม่พร้อม ไม่มีความรู้
- ๕. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองที่ไม่นิยมกิจกรรมเหล่านี้ เนื่องจากชอบแต่การเน้นการอ่านการเขียนมากกว่า

นอกจากนี้ ผู้ปกครองบางรายยังมีความเห็นว่าการให้เด็กเล่นเกมเครื่องเล่นสนามนั้น อาจเกิดอันตรายได้ ถ้าครูไม่ดูแลเด็กให้ดี แต่ยังมีผู้ปกครองบางคนไม่เชื่อว่ากิจกรรมการเล่นเหล่านี้จะช่วยฝึกเด็กให้สามารถพัฒนาการได้จริง

เพราะจากการถามความเชื่อของผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ฝึกพัฒนาการทางกาย ทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม และความคิดริเริ่มนั้นพบว่าส่วนใหญ่เชื่อ และให้เหตุผลที่สนับสนุนกิจกรรมเหล่านี้ต่างๆ กัน เช่น เชื่อว่า "ถ้าเด็กได้เล่นสมมติเป็นบุคคลต่างๆ แล้วจะทำให้เด็กได้รู้ข้อแตกต่างของแต่ละบุคคล" "เด็กจะคิดถึงคนอื่นๆ นอกจากตนเอง" "เด็กได้เรียนแบบการเป็นผู้ใหญ่" เป็นต้น

๒. ลักษณะอื่นๆ ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้แก่

- ก. สภาพของโรงเรียนตามความเห็นของครู
- ข. เกณฑ์การเลือกโรงเรียนของผู้ปกครอง
- ค. สภาพของโรงเรียนตามความเห็นของครู

ครูในโรงเรียนรัฐบา โรงเรียนเอกชนและสมาคม มีความเห็นต่อสภาพของอาคารสถานที่ นโยบายของโรงเรียน บุคลากร และการให้ความดูแลและบริการที่โรงเรียนจัดเพื่อเด็กนั้น ครูมีความเห็นว่าในสภาพที่เป็นอยู่จริงๆ นั้นพอใช้ได้แล้ว และในสภาพที่ต้องการนั้น ครูแสดงความเห็นโดยเฉลี่ยว่า พอใจแล้วไม่ต้องปรับปรุงในด้านอาคารสถานที่ และการให้ความดูแลและบริการที่โรงเรียนจัด ส่วนด้านนโยบายและบุคลากรนั้น ครูแสดงความเห็นว่าควรปรับปรุงบ้าง

ซึ่งแสดงว่าสภาพของโรงเรียนอนุบาลตามความคิดเห็นของครูในปัจจุบันนั้น ครูมีความพอใจพอประมาณจึงเห็นว่าพอใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการค้นพบของ ดวงพร ชินสมบุรณ์ ที่ได้ศึกษาเรื่องการสร้างเกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาล และได้พบว่า เรื่องอาคารสถานที่และอุปกรณ์นั้น โรงเรียนส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง^๑ ครูจึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่าไม่ต้องปรับปรุงอะไรอีก

แต่จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนอนุบาลในสังกัดของเอกชนนั้น ส่วนใหญ่มีอาคารสถานที่เพียงพร้อม สมบูรณ์ มีสนาม และบริเวณกว้างขวางเหมาะแก่การออกกำลังกายของเด็กพอประมาณ

ส่วนสถานที่รับเลี้ยงเด็กที่คิดค่าบริการประมาณเดือนละ ๕๐-๑๐๐ บาท หลายแห่งสถานที่ยังไม่เอื้ออำนวยให้เด็กสามารถวิ่งเล่นหรือออกกำลังกายได้เลย บางแห่งอยู่กันในห้องเล็กๆ บางแห่งอยู่ใต้ถุนบ้าน (บ้านเรือนไม้ ใต้ถุนสูง) บางแห่งอยู่ในโรงรถ และหลายๆ แห่งเหล่านี้มีเด็กเป็นจำนวนมากตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป และครูที่สอนมีเพียง ๑ คน สอนอ่านเขียนภายในสถานที่เหล่านี้ ไม่มีการให้เด็กได้ออกกำลังกาย

---

^๑ดวงพร ชินสมบุรณ์, "การสร้างเกณฑ์ประเมินโรงเรียนอนุบาล" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒)

ดังนั้น การที่ครูแสดงความเห็นว่าอาคารสถานที่พอใช้ได้ และพอใจแล้วไม่ต้องปรับปรุงอีก ก็อาจเป็นเพราะครูคงจะพิจารณาจาก

๑. ค่าบริการที่ได้รับ

๒. ความเต็มใจของผู้ปกครอง ขอให้ลูกมีที่อยู่ ที่เรียนที่ปลอดภัย มีคนเลี้ยงดูก็พอใจแล้ว อาคารสถานที่ไม่สำคัญ เพราะเด็กมาอยู่เพียงชั่วคราวประมาณ ๑ ปีเท่านั้นก็จะถึงเกณฑ์เข้าโรงเรียน ของการศึกษาภาคบังคับ

๓. อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่โรงเรียนหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก กับตัวเด็กและผู้ปกครอง นั้นอยู่อาศัยในละแวกหมู่บ้าน ใกล้ชิดกัน จึงมีความคุ้นเคยกันและเกรงใจกัน

๔. อาจเป็นเพราะครูตัวครูเองไม่ทราบจะแก้ปัญหาเรื่อง สถานที่อย่างไรดี เนื่องจากเป็นทั้งเจ้าของ และเป็นผู้สอนด้วย และบางทีสภาพเศรษฐกิจอาจบังคับ เมื่อให้แสดงความคิดเห็นจึงแสดงความคิดเห็นที่เข้าข้างตัวเอง

๕. การออมชอมทางด้านระเบียบข้อบังคับ ของเจ้าสังกัด ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ที่พยายามให้สถานรับเลี้ยงเด็กทั้งหลายได้จดทะเบียนให้ถูกต้อง ดูแลเด็กให้ถูกสุขลักษณะอนามัย เช่น ให้ได้มีรับประทาน มีห้องอาหาร ห้องนอน ห้องน้ำ ถูกสุขลักษณะเป็นพอ แต่สนาม บริเวณ และอาคารจะเป็นอย่างไรนั้นเป็นเรื่องรองลงมา ซึ่งต่างจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีระเบียบบอกกำหนดเนื้อที่ของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน จึงจะอนุญาตให้เปิดเป็นโรงเรียนได้

ดังนั้น เมื่อแต่ละสังกัดต่างก็มีข้อจำกัดต่างกัน และต่างคนต่างก็พอใจสภาพของตัวเอง จึงต่างก็ลงความเห็นว่าพอใจแล้วไม่ต้องปรับปรุงอีก

แต่จากการสังเกตพบว่า หลายๆ แห่งน่าจะได้รับการปรับปรุง เพราะเด็กบางคนมาอยู่เป็นปี เป็นเดือน ไม่ได้ออกมาล้างกายเลย เนื่องจากอาคารสถานที่ไม่สะอาดดังกล่าว

สำหรับด้านนโยบายและบุคลากรนั้น ครูแสดงความเห็นว่าควรปรับปรุงบ้าง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก

๑. ครูส่วนใหญ่ที่ผ่านการอบรมแล้วทราบดีว่า นโยบายของโรงเรียนสำหรับเด็กในวัยนี้เน้นควร เป็นการฝึกความพร้อม แต่โรงเรียนกลับไปเน้นวิชาการเสีย เป็นส่วนมาก ครูจึงมีความเห็นว่าควรปรับปรุงบ้าง

๒. ในเรื่องบุคลากรที่ครูแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงบ้าง อาจเป็นเพราะคงจะมีครูบางคนในโรงเรียนเหล่านี้ที่ยังมิได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กวัยก่อนเรียนมาก่อน

๓. อาจเป็นเพราะบุคลากรบางคนถึงแม้จะผ่านการอบรมมาแล้ว แต่ไม่สนใจจะนำความรู้ที่ได้รับมาใช้สอนเด็ก

ข. เกณฑ์การเลือกโรงเรียนของผู้ปกครอง

๑. เกี่ยวกับอาคารสถานที่

โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ปกครองจำนวนมากเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงานของผู้ปกครอง และใกล้ถนนใหญ่เป็นลำดับที่ ๑

โดยให้เหตุผลตรงกันว่า เพื่อสะดวกในการรับ-ส่งเด็ก เด็กจะได้ไม่เหนื่อย ไม่เสียเวลาเดินทาง และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก

ผู้ปกครองจำนวนมากที่สุดเลือกโรงเรียนที่จัดตกแต่งบริเวณไว้สะอาด สวยงาม และปลอดภัยเป็นลำดับที่ ๑. โดยให้เหตุผลว่า "เพื่อเด็กจะได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี" "เพื่อสร้างสรรค์ให้เด็กมีจิตใจรักจะมาโรงเรียน" "เพื่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และความปลอดภัยของเด็ก" "เด็กจะได้สนใจ อยากมาเรียน" "สิ่งแวดล้อมดี เด็กก็ดีด้วย"

แสดงว่าในเรื่องอาคารสถานที่ของโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งแรกที่ดึงดูดและเร้าความสนใจให้ผู้ปกครองนำมาใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาเลือกโรงเรียนให้แก่ลูกหลาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาคารสถานที่ เป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ง่าย ใครๆ ก็ชอบของสวยงาม ยิ่งสะอาด ปลอดภัย ยิ่งชอบมากขึ้น และถ้าโรงเรียนสามารถแยกห้องเป็นส่วนต่างๆ มีห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องนอน หรือ ห้องอาหารแยกต่างหากยิ่งดี โดยผู้ปกครองเขียนเหตุผลว่า "เด็กจะได้พักผ่อนได้จริงๆ" "เพื่อสุขภาพของเด็ก" "ทำให้เด็กได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นระเบียบแบบแผนที่ดี" "เด็กจะได้มีระเบียบ"

ส่วนใหญ่มักจะให้เหตุผลตรงกันว่า เพื่อเด็กจะได้มีระเบียบ เพราะได้แยกห้องเป็นส่วนๆ ไม่ปะปนกัน

แต่อาจไปขัดกับหลักการใช้อาคารสถานที่ในแง่การใช้อาคารสถานที่ไม่คุ้มค่า เช่น ห้องนอนใช้เฉพาะ เวลานอน เวลารื่นไม่ได้ใช้ ทำให้อาคารเรียนไม่ได้ใช้ประโยชน์เต็มที่เท่าที่ควร

แต่อย่างไรก็ดี การแยกห้องให้เป็นส่วนสัดต่างๆ ก็เป็นประโยชน์มากสำหรับโรงเรียน เอกชนในการ เรียกลูกค้าให้ศรัทธาและพา เด็กมาเข้าเรียนมากขึ้น เพราะผู้ปกครองมักจะนิยมพิจารณา เลือกโรงเรียนจากอาคารสถานที่เป็นเกณฑ์ลำดับที่ ๑ ดังกล่าวแล้ว

๒. นโยบายของโรงเรียน

ผู้ปกครองจำนวนมากที่สุด เลือกนโยบายทุกข้อเป็นลำดับที่ ๑ ซึ่งมีทั้งนโยบายที่เน้นการเตรียมความพร้อม และนโยบายที่เน้นกิจกรรมทั้งด้านเนื้อหาวิชาการ เช่น อ่าน เขียน คิดเลข ซึ่งตรงกับที่ผู้วิจัยสังเกตพบ

แสดงว่า ไม่ว่านโยบายโรงเรียนจะเป็นอย่างไรผู้ปกครองก็ยังนิยมและเห็นว่าประโยชน์ ทั้งสิ้น

ในด้านการฝึกความพร้อม ผู้ปกครองหลายราย เขียนเหตุผลอธิบายประกอบการ เลือก ต่างๆ กัน ดังนี้

"เพื่อเด็กไม่เบื่อหน่ายการเรียน มีไหวพริบและช่วยตัวเองได้" "เด็กจะได้มีความสามารถต่อไป" "ช่วยให้เก่งและเอาตัวรอดได้" "เพื่อการเจริญเติบโตของเด็กได้เหมาะสมกับวัย"

"ฝึกให้มีความกล้าและเชื่อมั่นตัวเอง" "เด็กรู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เพื่อพร้อมที่จะเข้าโรงเรียน" ฯลฯ

ส่วนนโยบายที่เน้นการอ่าน เขียน เรียนเลขนั้น ผู้ปกครองให้เหตุผลว่า "เพื่อเด็กจะได้ฉลาดปราดเปรื่อง" "เพื่อเก่ง" "เพื่อจะสอบเข้าที่อื่นได้" "เพื่อเด็กได้เรียนสำเร็จตามความตั้งใจของผู้ปกครอง" "เพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาของเด็ก" "เพื่อฝึกสมอง" ฯลฯ

จากเหตุผลต่างๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองนั้นนิยมทั้งนโยบาย การฝึกความพร้อม และนโยบายที่เน้นการสอนอ่าน เขียน เรียนเลขด้วย

จากการไปสังเกตโรงเรียน พบว่า โรงเรียนหลายแห่งสอนแบบเตรียมความพร้อมให้เด็ก ขณะเดียวกันก็สอนหนังสือ สอนเลขปนไปด้วย โดยครูให้เหตุผลว่า เพราะปัจจุบันเด็กที่จบอนุบาลไปแล้ว จะต้องไปสอบเข้าที่อื่น เช่น โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญ หรือ โรงเรียนราษฎร์ที่มีชื่อเสียง ซึ่งยังต้องให้เด็กสอบคัดเลือกก่อน ถ้าใครอ่านได้ เขียนได้ และทำเลขเป็น ก็จะสามารถทำข้อสอบได้ และมีสิทธิเข้าเรียนต่อในโรงเรียนเหล่านั้นได้

ดังนั้น ถึงแม้ผู้ปกครองจะต้องการให้โรงเรียนฝึกความพร้อมแก่ลูกหลานแต่ก็ยังคงต้องยอมรับกิจกรรมการอ่านเขียน และคิดเลขควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน ดังเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

๓. บุคลากร

ผู้ปกครองจำนวนมากที่สุด เลือกโรงเรียนที่มีครูจำนวนมาก มีครูครบชั้น เป็นลำดับที่ ๑ โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลตรงกันว่า เพื่อจะได้ดูแลเด็กได้ทั่วถึงและเด็กเกิดความอบอุ่น ประสบการณ์ของครูใหญ่ ครู พี่เลี้ยง ก็เป็นสิ่งสำคัญ สำหรับผู้ปกครอง ที่ใช้เป็นเหตุผลเลือกโรงเรียนเป็นลำดับที่ ๑ ดังเหตุผลของผู้ปกครองบางรายที่ตอบแบบสอบถาม โดยมีเหตุผลกำกับมาด้วย เช่น "ครูที่เคยสอนหรือทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กอนุบาลมาก่อนจะเป็นครูที่มีความชำนาญโดยตรง" "ผู้มีประสบการณ์มาก่อนย่อมทำได้ดีกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์"

ดังนั้น ผู้ปกครองจึงเลือกโรงเรียนที่มีครูใหญ่ ครู และพี่เลี้ยง ที่เคยสอนหรือทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กอนุบาลมาก่อนเป็นลำดับที่ ๑ และเลือกโรงเรียนที่ครูใหญ่ ครู และพี่เลี้ยง ที่มีวุฒิตั้งแต่ระดับ มศ.๓ ถึงปริญญาตรีขึ้นไป เป็นลำดับที่ ๔ เนื่องจากเห็นว่า ประสบการณ์สำคัญกว่าวุฒิทางการศึกษาดังกล่าวแล้ว

๔. การให้ความดูแลและบริการต่างๆ และเครื่องเล่นสำหรับเด็ก

พบว่า ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนที่จะบริการดูแลความปลอดภัยในการรับ-ส่ง เด็ก และบริการให้รับเด็กกลับเย็นกว่าปกติได้เป็นลำดับที่ ๑

ทั้งนี้ เพราะผู้ปกครองมีความอบอุ่นใจ สบายใจ ที่ลูกได้รับการดูแลอย่างดี ดังเหตุผลของผู้ปกครองที่ตอบมาในแบบสอบถามว่า "เด็กมีความปลอดภัยผู้ปกครองสบายใจ" "ไม่ต้องกังวลลูกหาย" "เพื่อป้องกันการหลอกลวง" "แน่ใจได้ว่าเด็กจะปลอดภัยดี"

ส่วนบริการให้รับเด็กกลับตอนเย็นๆ นั้น ผู้ปกครองจะให้เหตุผลตรงกันแทบทุกคนว่า "เพื่อความสะดวก ของผู้ปกครองในการมารับ เนื่องจากบางคนทำงานเลิกเย็น และบางครั้งติดธุระ" บางรายให้เหตุผลว่า "เพื่อไม่ต้องกังวลรับเด็กก่อนเวลาเลิกงาน"

เกี่ยวกับบริการให้รับเด็กกลับตอนเย็นๆ นี้ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กตอนเย็นหลายๆ แห่งพบว่า บางรายผู้ปกครองมารับเด็กเย็นมากเป็นประจำทุกวัน และจะจ่ายค่าดูแลให้แก่พี่เลี้ยง หรือภารโรง ที่รับฝากบุตรหลานของเขาไว้ บางโรงเรียนไม่มีบริการนี้ ทำให้เป็นปัญหาเดือดร้อนมากทั้งผู้ปกครอง ตัวเด็ก และฝ่ายโรงเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียน

รัฐบาลบางแห่งที่ครูและภารโรงไม่มีที่พักในโรงเรียน ส่วนโรงเรียนเอกชนนั้นไม่ค่อยมีปัญหา
นี้ เพราะส่วนใหญ่ตกลงกันไว้เรียบร้อยแล้ว คิดค่าบริการพิเศษ และบางโรงเรียนเป็นนโยบายของ
โรงเรียน เพื่อบริการผู้ปกครองที่เบียดค้ำอยู่แล้ว แต่ส่วนใหญ่ทำได้เฉพาะโรงเรียนที่คิดค่า
เล่าเรียนสูงอยู่แล้ว สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนเพียงครึ่งวัน เช่น คีตตี้คอร์ทเนอร์ หรือ
โรงเรียนสถานศึกษานานาชาติไม่มีปัญหานี้ เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มารับเร็ว และถ้าไม่มารับ
ก็มีรถส่งถึงบ้าน แต่โรงเรียนของคนไทยส่วนมากเปิดบริการสอนเต็มวันมักจะมีปัญหาเรื่อง
การรับเด็กกลับตอนเย็นเสมอ

สำหรับบริการเลี้ยงอาหาร ๓ มื้อนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า
"เด็กจะได้รับประทานอาหารที่ถูกหลักอนามัย" "ผู้ปกครองไม่ต้องเป็นภาระ" "เด็กวัยนี้ตัวบ่อ" "เด็ก
"ดีมากทำให้เด็กไม่อดอยาก" "เด็กได้รับประทานอาหารดี มีประโยชน์ เป็นเวลา" ฯลฯ

ดังนั้น โรงเรียนที่มีอาหารไว้จำหน่ายให้เด็กซื้อเอง และให้ผู้ปกครอง
จัดหามาให้เด็ก เองนั้นจึงได้รับการเลือกเป็นลำดับที่ ๔ อันเป็นเหตุผลข้อท้ายสุด โดยให้
เหตุผลต่างๆ กันดังนี้ "เด็กยังเล็กอยู่ และเป็นภาระแก่ผู้ปกครองมาก" "อาหารบางอย่าง
ถึงจะมีประโยชน์เด็กก็ไม่ยอมทาน"

ส่วนบริการเกี่ยวกับเครื่องเล่นของเด็กนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือก
เป็นลำดับที่ ๔ ทุกข้อ ทั้งในด้านบริการให้เด็กเล่นเป็นครั้งคราว ให้เล่นตลอดเวลา
และเก็บใส่ตู้ไว้ไม่ให้เล่นเลย และไม่ว่าจะมีอุปกรณ์มากหรือน้อยก็ตาม ทั้งนี้ผู้ปกครองให้
เหตุผลว่า "จะทำให้เด็กเล่นอย่างเดียว" "ทำให้เด็กไม่สนใจการเรียน" "ไม่จำเป็น"
"ถ้ายังมีน้อยก็จะทำให้เด็กแก่งแย่งกัน" "เด็กเล่นของเล่นไม่เลือกเวลา" "ไม่ดีเพราะ
เด็กขาดการเรียนรู้" ฯลฯ

จากเหตุผลต่างๆ ที่ผู้ปกครองเขียนมานี้แสดงว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่
ไม่นิยมให้เด็กเล่นของเล่นเมื่อมาโรงเรียน เพราะถือว่า มาแล้วต้องได้เรียนมิใช่ให้มาเล่น
เพราะถือว่า เมื่ออยู่บ้านก็ได้เล่นอยู่แล้ว แต่ก็มีบ้างเป็นส่วนน้อยที่เลือกเหตุผลข้อนี้เป็นลำดับที่ ๑
๒ และ ๓ โดยให้เหตุผลว่า "การฝึกให้เด็กได้เล่น ก็ช่วยฝึกให้เด็กได้ใช้สมอง" "เพื่อเด็ก
จะได้เรียนรู้และเด็กจะได้ผ่อนคลายด้วย" "ผู้ปกครองบางรายแนะนำว่าควรแยกเวลาเรียน
และเวลาเล่นให้เป็นสัดส่วน

๕. ค่าเล่าเรียน

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกโรงเรียนที่เก็บค่าเล่าเรียนเป็นรายภาค และเก็บค่าเล่าเรียนปานกลาง ที่มีบริการพอใช้ได้ เป็นลำดับที่ ๑ โดยมีเหตุผลว่า "เพื่อความสะดวกของผู้ปกครอง" "เหมาะกับสภาพการณ์" "พอที่จะจัดหาได้" "สะดวกที่ไม่เป็นภาระมากเกินไป" "สะดวกต่อการรวบรวมเงิน"

จากเหตุผลของผู้ปกครองบางรายเหล่านี้แสดงว่า ผู้ปกครองพอใจที่จะจ่ายค่าเล่าเรียนเป็นรายภาค นอกจากนี้ บางรายยังให้เหตุผลว่า "ตามแต่โรงเรียนจะเรียกเก็บเพราะเบิกค่าเล่าเรียนได้" ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นข้าราชการ

ส่วนการเก็บค่าเล่าเรียนเป็นรายปี รายเดือน และรายวัน ตลอดจนเก็บค่าเล่าเรียนสูง แต่มีบริการดีเยี่ยม นั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเลือกเป็นลำดับที่ ๕ โดยให้เหตุผลดังนี้

การเก็บค่าเล่าเรียนเป็นรายปี ผู้ปกครองให้เหตุผลว่า "จะเป็นเงินก้อนใหญ่เป็นภาระมาก" "ค่าครองชีพปัจจุบันไม่เหมาะสม" "มีลูกมากทำให้ต้องจ่ายครั้งละมากๆ"

การเก็บค่าเล่าเรียนเป็นรายเดือน ผู้ปกครองที่เลือกเป็นลำดับที่ ๔ ให้เหตุผลว่า "เร็วเกินไป" "บอຍเกินไปจนวាយ" "พรว้าเพร้อไป"

เก็บค่าเล่าเรียนเป็นรายวัน ผู้ปกครองเลือกเป็นลำดับที่ ๕ ให้เหตุผลว่า "ผู้ปกครองไม่มีเวลา" "จู้จี้จุกจิกเกินไป" "ยุ่งยากในการชำระเงิน" "เสียเวลาโดยใช้เหตุ" "หยุมหอยิม" "ยุ่งยากในการจดจำ" "น้อยเกินไป" "ไม่ดี"

โรงเรียนที่เก็บค่าเล่าเรียนสูงแต่มีบริการดีเยี่ยม ผู้ปกครองที่เลือกเป็นลำดับที่ ๕ ให้เหตุผลว่า "บางคนไม่มีเงินค่าเทอม" "ยากเกินฐานะหรือเกินกำลัง" "ครอบครัวที่ร่ำรวยจึงจะเรียนได้" "ไม่อยู่ในฐานะที่จะจ่ายได้"

จากการสังเกตและสนทนากับผู้ปกครองบางราย และครูบางคน ทำให้ทราบว่า

ในโรงเรียนที่เก็บค่าเล่าเรียนเป็นรายภาค และอัตราตั้งแต่เดือนละไม่เกินกว่า ๓๐๐ บาทขึ้นไป มักมีบริการเกี่ยวกับเครื่องเล่นเครื่องใช้ และมีอาคารสถานที่สะอาด ผู้ปกครองที่พาเด็กมาเข้าเรียนมักจะสนใจ เอาใจใส่สูงมาก ดูแลตรวจตรา และสอบถามถึงสิ่งที่โรงเรียนให้เด็กทำเสมอ ซึ่งตรงข้ามกับโรงเรียนที่เก็บค่าเล่าเรียนเป็นรายวัน (ส่วนมากเป็นสถานรับเลี้ยงในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์) สถานที่คับแคบ และไม่ค่อยสะอาด ครูมีวุฒิอย่างสูง ม.๖ (เดิม) ผู้สอนมักจะเป็นแม่บ้าน หรือไม่ก็เป็นเด็กวัยรุ่นที่ว่างงาน กิจกรรมที่ให้เด็กทำมักจะเป็นอ่าน เขียนตามหนังสือแบบเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของกระทรวง ครูจะคอยดูเด็กๆ บังคับให้อ่าน เขียน และทำงานตามคำสั่ง เด็กก็มักจะเดินบ้าง นั่งเฉยๆ บ้าง หน้าตาไม่มียิ้มแย้มไม่ค่อยพูดกัน แต่พอครูลุกหันไปจากห้องนั้น เด็กจะรำแรง หัวเราะเสียงดัง และเล่นกันเป็นคู่บ้าง เป็นหมู่บ้าง พอครูมาเด็กจะเงียบ แล้วกลับเข้าที่อย่างเดิม

ที่สังเกตพบเป็นอย่างนี้หลายแห่ง เด็กเหล่านี้มีอายุอยู่ระหว่าง ๓ ขวบ ครึ่งถึง ๖ ขวบ พบหลายห้องที่ เช่น เขตบางกอกน้อย บางกอกใหญ่ สัมพันธวงศ์ ส่วนมากสอนในบ้านที่แคบๆ ไม่มีเครื่องเล่นสำหรับเด็ก อาหารว่างมีเข้าและบ่ายไม่มี เด็กๆ มักจะต้องนำอาหารจากบ้านมารับประทานเอง ที่โรงเรียนจัดให้นั้นมีบ้าง แต่คิดค่าบริการวันละ ๔-๖ บาท

ครูบางคนมักจะกล่าวว่า "ที่นี่สอนแต่หนังสือค่ะ ความจริงอยากสอนแบบเตรียมความพร้อม แต่ผู้ปกครองเขาอยากได้หนังสือค่ะ" ครูบางคนกล่าวว่า "หนูไม่ทราบจะสอนให้ทำอะไรค่ะ ก็เลยให้อ่านกับเขียน บ่ายๆ ก็ให้นอน"

จะเห็นว่าสภาพการณ์โดยทั่วไป ของโรงเรียนที่สังเกตพบนี้ มีหลายแห่งควรแก่การช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

๑. ด้านกิจกรรม ให้ครูได้รับการอบรมอย่างทั่วถึง
๒. ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยของเด็ก รัฐควรให้บริการเพิ่มเกี่ยวกับการให้อาหาร เสริม หรือการฉีดยาป้องกันโรคต่างๆ หรือให้บริการอื่นๆ อีกตามแต่จะพิจารณาเป็นรายๆ

แต่จากการสังเกตพบว่า สถานรับเลี้ยงที่บริการเด็ก เหล่านี้ ส่วนใหญ่มักจะแอบ เปิดบริการก่อน เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจพบจึงจะไปจดทะเบียน ซึ่งก็ยากแก่การแก้ไข แต่ก็ยังดีกว่าปล่อยปละละเลยให้ทำไปโดยพลการ ซึ่งจะมีผลเสียต่อเด็ก

จากการศึกษาและสนทนากับ เจ้าหน้าที่ซึ่ง เกี่ยวข้องกับการดูแลและรับผิดชอบสถานรับเลี้ยง เหล่านี้ ทราบว่า เจ้าหน้าที่ประสานงานออก เยี่ยมตรวจอยู่ เสมอแทบทุก เดือน และทำรายงานความก้าวหน้าว่าสถานที่เหล่านี้ได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นตามที่แนะนำไว้หรือไม่ และทุกๆ สิ้นปีสถานรับเลี้ยงเหล่านี้จะต้องไปทำสัญญาต่ออายุ ซึ่งนับว่าเป็น เรื่องที่น่ายินดีสำหรับ เด็กๆ ที่มีผู้คอยสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ก็ยังมีอีกหลายแห่งที่เปิดบริการทำนองนี้แล้วไม่ไปจดทะเบียน

สำหรับรายชื่อขอจดทะเบียนก่อนเปิดบริการนี้ มักจะเป็นสถานที่ที่สะอาด ปฏิบัติตนถูกหลักวิชาการ มีอุปกรณ์สำหรับให้เด็กฝึกพัฒนาการด้านต่างๆ มาก ทั้งนี้เพราะ มีการตรวจตราก่อนให้อนุญาต ซึ่งแตกต่างกันมากกับสถานที่ที่เปิดเอง แล้วไปจดทะเบียนในภายหลัง เมื่อถูกตรวจพบ

ข้อเสนอแนะ

ก. สำหรับผู้บริหาร

๑. เพื่อผู้บริหารจะได้ทราบแนวการจัดกิจกรรม จะได้นำไปใช้วางแผน และกระตุ้นให้ครูสามารถจัดกิจกรรมในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น
๒. ผู้บริหารมองเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม เตรียมความพร้อม จะได้พิจารณาจัด เตรียมเงิน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ เพื่อการศึกษา ระดับอนุบาลให้สามารถดำเนินไปอย่างคล่องตัวยิ่งขึ้น
๓. เป็นแนวคิดสำหรับผู้ที่ต้องการจัดตั้งโรงเรียน หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก รัยก่อนเรียน
๔. ผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จะได้ปรับปรุงวิธีการรับ เด็กให้สอดคล้องกับเด็กที่ผ่านการฝึกความพร้อมมาแล้ว มิใช่รับเด็ก ที่เรียนอ่าน เขียนมาแล้ว

ข. สำหรับครูผู้สอน

๑. จะได้ทราบความสำคัญของการจัดกิจกรรม เตรียมความพร้อม
๒. ครูจะได้ทราบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมการ เตรียมความพร้อมแต่ละด้าน
๓. ครูจะได้ทราบแนวทาง จัดรายการกิจกรรมประจำวันหลายๆ แบบ
๔. ครูจะได้มีคู่มือสำหรับ เป็นแหล่งค้นคว้ารายการกิจกรรมสอน เด็ก

ค. สำหรับผู้ปกครอง

๑. ผู้ปกครองจะได้ เข้าใจกิจกรรมที่จัด ในโรงเรียนอนุบาลและสถานรับเลี้ยง เด็กได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น
๒. ผู้ปกครองที่ เข้าใจจะได้ช่วยสนับสนุน เผยแพร่การจัดกิจกรรมอนุบาล ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการพัฒนา เด็กให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ง. สำหรับผู้รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาของเด็กวัยนี้

๑. ได้จัดนโยบาย เกี่ยวกับด้านการบริหาร การวางแผนการสอน ให้โรงเรียนทุกสังกัดดำเนินงานในลักษณะเหมือนกัน และอย่างต่อเนื่องกับการ เข้าศึกษาในระดับประถม
๒. เพื่อหาวิธี เผยแพร่ให้ผู้ปกครองได้ เข้าใจ ได้รู้และสนับสนุนให้ครู และผู้บริหารโรงเรียนจัด เตรียมความพร้อมแก่เด็กได้โดยไม่ต้องวิตกกังวลว่า เด็กจะรู้ไม่เท่าทันเพื่อนที่ เรียนในโรงเรียนอื่น

จ. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจจะทำวิจัยด้านนี้

๑. ควรศึกษาลำดับรูปแบบว่ากิจกรรมการศึกษา เรียงตามความเหมาะสมทั้งในทัศนของครูผู้สอนและการปฏิบัติจริง
๒. ควรได้มีการศึกษา เปรียบเทียบทัศนของผู้ปกครองต่อรูปแบบกิจกรรมการศึกษาในชั้นอนุบาลแยกตามอาชีพ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

๓. ควรมีการศึกษา เปรียบเทียบทัศนของครุอนุบาลต่อรูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาลแยกตาม เพศ วุฒิ และประสบการณ์
๔. ควรมีการศึกษาทัศนของผู้บริหาร ต่อการจัดกิจกรรมการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการฝึกความพร้อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย